

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Szerkesztőségi iroda:
Nagybecskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések
és a lap szétküldésére vonatkozó
felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy óra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik
vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 36. szám.

Csütörtök, február 13.

Közéleti jelenségek.

— február 13.

Ha a mai közéleti jelenségeket figyeljük, egyre szomorubb tapasztalokra jutunk. Ma már aligha tudná valaki megmondani, hogy miféle erő mozgalja az emberek lelkét, mikor ideális eszmék megvalósítására serkentik embertársaikat. Megdöbbentő tapasztalataink vannak már arról, hogy uri egyéniségek, akik iránt a legnagyobb, a legmesszebb terjedő bizalom nyilatkozott meg egy ország közhangulatában, — közönséges gazságokat követtek el és a szerzett népszerűségeket magánérdekeik előnyére kizsákmányolták. Azt pedig ma már nem is tekintjük bűnnek, ha valaki a közszereplésben olyan tendenciákat érvényesít, melyek neki magának szerzik meg az anyagi hasznot.

Arra jóformán nem is gondol senki, hogy az ilyen haszon százezrek, vagy milliók kárával jár s az ilyen közszereplés feltűnést, vagy megbotránkozást akkor kelt csupán, ha nyomába katasztrófa támad, — ami nem ritka eset, mert az ilyen közszereplő egyéniségek, ha maguknak néhány száz koronányi hasznot zsebelhetnek, nem törődnek ám azzal sem, ha ez által existenciákat tesznek tönkre, vagy mások vagyonából százezreket pusztítanak is el.

Az a lelketlen művelet, melyet a Kardosék bankja végzett a magyar pénzügyi piacon, csak egy durva színárnyalata a magyar közélet jelenségeinek. Ez a művelet ezerféle formában, millióféle változatokban, ott settenkedik a mi politikai életünkben s a kulturéletben is éppen úgy, mint a gazdasági életben.

Nem kell éppen nagy éleslátás ahhoz, hogy megfigyeljük, miszerint itt is, amott is teljesen értelmetlen egyéniségek, üres, tartalmatlan, munkakerülő, léha emberek

is érvényesülnek és könnyű szerrel felemelkednek embertársaik fölé. Nincsen olyan társaskör, vagy találkozás, melyben ilyen egyéniségekről ne beszélgetnének; de az így szerzett pozíciók mégis sokszor erős talapzatot nyugszanak azért, mert a mi társadalmunk szolgálkésége meghódol nekik s csak akkor tombol felháborodásában, mikor a büntető igazságszolgáltatás keze éri utól nyomorult bálványait.

Mondjuk ki nyíltan: a magyar társadalom nem tudja magában elhelyezni az igazán érdemes egyéniségeket, nem képes felismerni a komoly, a lelkiismeretes, a becsületes munka értékét — hanem annak ad elismerést, aki ügyesen tudott neki hazudni és ért a szemfényvesztés művészetéhez. Így van ez mindenütt a keleti országokban, ahol a tömeg műveletlen — de még inkább így van ott, ahol a fölműveltség ferdeségei uralják a tömegek lelkét.

Nálunk a műveltségnek, a civilizációnak ezen előrehaladott országában, ennek az erkölcsi züllöttségnek, ennek a nagy immorálisnak az okát megtalálni végtelenül nehéz, mert egyszerűen belecseppentünk, nyakig benne vagyunk és a mi közéletünknek alig van csak egyetlen tenyérnyi területe is olyan, mely kisebb-nagyobb mértékben bele merült volna ebbe az immoralitásba.

Közéletünk szomorú jelenségeiből csak azt az egyet tudjuk kibámozni, hogy mindez az immoralitás a politikai területről árad szét a közélet többi tereire. A csalánfintáságoknak és csínyeknek egész légiói mozognak szakadatlanul a politikai atmoszférában és így válik a mi politikai életünk az örökös önámításoknak és hazugságoknak láncolatává s miután a politika ural nálunk mindent, így fertőzi meg az egész közéletet.

Ezen kellene tehát első sorban segí-

teni, de hogy ez ma lehetséges volna, az kizárt dolog. Valami erős rázkodtatásnak kellene jönni, amely megtisztítaná a levegőt, amelyben nem a politikai csalafinság, hanem a komoly munka érvényesülne. De mikor jön ez el?

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 8 órától kezdve 1/2-ig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 1/2 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délután gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 6-ig nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva mindennap d. u. 5 órától este 10 óráig, vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10 óráig.

Február 18. Megyei központi választmány ülése.
Március 9. Közigazgatási bizottság ülése.

— **Iparülés.** A városi tanács mint iparhatóság ma délelőtt dr. Parisics Zoltán polgármester elnöke alatt iparülést tartott, melyen Almásy Eleknek és Szepessy Titusnak együttesen könyv-, zenemű- és papírkereskedésre adott engedélyt. Ezenkívül az ülésen még egyéb folyó ügyeket intéztek el.

— **Orvosnő a nagybecskereki közkórházban.** Torontálvármegye főispánja dr. Fischer Reginát, Fischer Mór nagybecskereki állami elemi iskolai tanító leányát a nagybecskereki József-kórházba a orvos sá nevezte ki. A kitűnő képzettségű doktor-kisasszony eddig a budapesti tudományos egyetemi klinikákon működött, mint gyakorló orvos. Dr. Fischer kisasszony ma tette le az esküt s már meg is kezdte működését és így a nagybecskereki megyei kórház az első a délvidéken, melyben orvosnő működik.

— **Az új állami elemi iskolai gondnokság.** A nagybecskereki állami iskolai gondnokságnak az 1907. évi XXVI. t. c. előirt újjászervezése immár be van fejezve és az új gondnokság e hó 15-én, azaz szombaton délután 4 órakor tartja alakuló ülését a központi állami iskola

A „TORONTÁL” tárcája.

Emberek, jaj de jó . . .

Emberek, jaj de jó a magasba szállni,
A mi földi, szennyes, itt hagyni a sárban
S repülni a légtér szabadon, vidáman . . .

Felvinni magunkkal egy marék virágot,
Egy pár szép emléket, egy-két édes álmat,
Felvinni a lantot, repülni a vágygál,
S minden nehéz könyűt, minden kis sóh jást
Itt hagyni a piszkos, szennyes földi sárban.

Mikor már nem bírok dobogó szívemmel,
Mikor szuró tövis sebzí meg a lábam,
Mikor itt is ott is ütnek egyet rajtam,
Akkor tudom mire vagy fehér könnyű szárnyam
S felszállok a légtér szabadon, vidáman . . .
Dr. Radányiné Rutkay Emma.

Egy császári prédikációs szöveg.

— A „Torontál” eredeti tárcája. —

A „Kölnner Volkszeitung” egyik berlini híradása szerint Vilmos császár a legközelebbi vasárnapi prédikáció alapigéjéül, mely a vártemplomban kell, hogy a lelki épülés tárgyát képezze, Mózes 12. fejezetének 49. versét jelezte. Szól pedig a hivatkozott vers következőképpen: „Egy törvény legyen a benszültötnök és az idegennök, aki köztetek lakik.” Ez a szöveg már jóval előbb az udvari hitzónokkal közölve lett. Arra a kérdésre, hogy a legilletékesebb egyházi hatóság mily értelemben kívánja, hogy eme szöveg fejtegettesék, az az válasz érkezett, hogy a hitzónok szorosán a szentírás szelleméhez tartsa magát s attól egy jótával se térjen el. A ritka attrakciós prédikáción az egész porosz állami miniszterium jelen lézen, mivelhogy nagy súlyt

fektet az udvar a szent beszéd kilátásba helyezett hatásától.

Ha az említett hír nem pusztá szüleménye egy rajongó idealista a világtörténelmi eseményeket rózsás színben látó fantáziájának, de igen is kézzel fogható valóságban alapszik: akkor a tényről világra szóló következményeket lehetne levonni. De bármiként álljon a dolog, nagy események előestéjén állunk. Ha van kérdés, melyet az állam legbefolyásosabb tényezői érdekelve vannak, úgy bizonyára a jogegyenlőség elve az.

Alighanem a szenzációs hír a porosz királynak lengyel alattvalóhoz való viszonyára akar célzás lenni.

A jelenleg uralkodó széles látókörű és tetszékeny meg magyar barát szívében is mutatkozó német császár, illetve porosz király koronás elődei lengyel alattvalóinak fejedelmi szavakkal megerősített jogiratokban a jogegyenlőségre nézve biztosítékokat nyújtottak, amelyekkel a legutóbbi lengyel törvényjavaslatok éles ellentétben állanak, ki tudja, hátha a hatalmas császár, aki már egyszer, még pedig nagyon válságos időben azt a szálló igét bocsátotta világgá: aki az én kormányzatom hajóirányával nincsen megelégedve, az vándoroljon ki, keressen magának jobb hazát; az utolsó órájában tiltakozását halálja a szegény lengyelek jogegyenlőségét megszorító, állami intézkedések ellen, miáltal a birodalom lakossága tetemes részének régi viszonya királyához a megszokott kerékvágásba visszahelyeződnek s az elnyomott nép bizalma fejedelméhez csak erős tápot nyerne.

S ha voltak időzokok, amikor igéző szavakkal, szent mondásokkal és varázs formulákkal nagy bajok, súlyos csapások és veszedelmes korszakoknak elejét vehetni véltek, miért ne idézné elő egy államfő által kizemelt szentírás vers azt a hatást a felzaklatott kedélyekre, melyet a jámbor világnézet s a hitbeli szilárdság a szentnek elismert igazságtól vár.

Nem volna ez az első csoda, melyet egy prédikációs szöveg a nép bálmutatára művelt.

Két teológiai pályafutásról kering egy ötletes szófia beszéd, akik egy vasárnapra egy ugyanazon eklészia előjárósága által próbaszónoklatra lettek meghíva. Mindketten egy vendéglobben szomszédos szobákat béreltek. A fiatalabb a kezdő, forró lázában égve egész éjjel memorizálta hangos szóval a maga szónoklatát, mely a szomszéd kandidatus tetszését annyira megnyerte, hogy menten papírosra vetette és vitézzül bemagolta.

A nagy napon az idősebb kandidatus a fiatal társa rémületére — első levén a próbaszónok közül — szóról-szóra elmondta a hallgatóság nagy tetszése mellett az elesett és felkapott prédikációt.

A szegény megcsalatott, mittevő legyen most már? Ekkor meztő gondolata támadt. A szószekekre lépve, ekkép szólott:

— Kedves atyám fia! Adjának nekem egy prédikációs szöveget, én az enyimet a vendéglobben felejtettem s most, ha széttépem magam, sem jut eszembe.

Erre halk kacagás támadt a jámbor hallgatók között, akik közül az egyik azt a könyörtelen tréfát engedte meg magának, hogy egy üres cédulát nyújtott oda a szószekeken szepegeő kandidatusnak, aki a tiszta papírdarabot ide is, oda is forgatván. Felkiálta:

— Itt nincs semmi, emitt sincs semmi, Isten a világot semmiből teremtette. Ez az én textusom, aztán szónokolt az isteni gondviselésről, a világ kormányzásáról, hogy még az angyalok is örültek az égben. A hallgatók pedig egyhangú elragadtatással szólottak a rögtönzött beszédéről és a fiatal improvizátorra adták szavazatukat.

Hátha a német császárnak is a maga prédikációs szövegével is úgy kedvez a szerencse?
Dr. Klein Mór.

nagytermében. Az új gondnokság tagjai a törvény értelmében részben a vármegye főispánja által kinevezettek, részben a város által választottak, részben olyanok, kik hivatalból tagjai.

A kinevezett tagok a következők: Dr. Plechl Szilárd, aki egyszerre mind az elnöki teendővel lett újból megbízva, továbbá dr. Annau Ernő, dr. Fialowski Béla, dr. Miloss Aurél, Haidegger Ödön, Partilla Géza, Rigó István, Stagelschmidt Fülöp, Streitmann Antal, Strosz Béla, Steinitzer Géza, dr. Végh Lajos.

Választott tagok: Balácsi József, dr. Brájer Lajos, Franz J. L., dr. Gyorgyevics Milos, dr. Haidegger Lajos, dr. Mangold Samu, Mayer Rezső, Mencer Lipót, Oldal Antal, dr. Várady Imre, dr. Vaszity Endre, Weisz Izidor.

Hivatalból tagjai a gondnokságnak: Az iskolák igazgatói, Baaden Károly és Bányai Jakab, a város képviselőiben dr. Perisics Zoltán polgármester és Weiserschan József főorvos, a hitfelekezetek lelkészei közül: Magyar Pál pápai kamarás-plébános, dr. Klein Mór főrabbi és Straity György esperes. Végül a tantsülétek képviselőiben Osztie Béla, Szegő Sándor és Wéling István. A kinevezett és választott tagok az alakuló ülésen le fogják tenni az elírt esküt, esetleg az ezt helyettesítő fogadalmat. A kir. tanfelügyelő átiratban felkéri az alakuló gondnokságot, hogy őt a gondozására bízott iskola hazafias és vallásos irányban való vezetése iránti törekvésében a tantsüléttel karöltve támogassa.

Hertelendyné temetése. Torontárvármegye néhai főispánjának özvegyét, Hertelendy Józsefnét tegnap temették el nagy részvét mellett. A temetési szertartás Nagykikindán kezdődött a vasutnál folyt le. Ott a végtisztességen az elhunyt vején, kislapási Juhász Zsigmond cs. és kir. kamarás, m. kir. testőrtiszt és Gajsin György m. kir. testőrtiszt és ezek családjain kívül megjelentek Horváth Zoltán főszolgabíró, Vinezehidy Izó, dr. Zsiros Lajos és családja, a rendőrkapitányság részéről Kajtar Jenő és Vlachovits János, a kikindai huszárezred tisztikara és még számosan. A gyászszertartást Káplár Mihály esperes végezte Brenner és Dittl káplánok segítségével. A vasutnál történt gyászszertartás után az elhunytat Boesára vitték s ott helyezték el nagy részvét mellett délután fél két órakor a kegyuri templom sírboltjába. Itt megjelent a végtisztességen a vármegye törvényhatósága részéről Jankó Ágoston alispán és dr. Vinczevidy Ernő m. főjegyző s az alispán a vármegye nevében koszorút helyezett az elhunyt sírjára. Kivülök a nagy gyászoló közönség sorában ott volt még dr. Perisics Zoltán polgármester, Horváth Zoltán és Hertelendy Ferenc főszolgabírók, dr. Zsiros Lajos, Bayer Alajos nagybirtokos stb.

Szabadforgalomra jogosított kerécszetek Torontálban. A földmivelési miniszter közlése szerint Magyarország területén élő növények kereskedésének azok külföldre szállításával és az 1882. évi XV. t. cikkbe iktatott bármely nemzetközi filloxera-egyezmény kiegészítéséről szóló 1889. évi XLI. t. c. értelmében az 1908. évben Torontálmegyében, Tallian Béla török-nizsai és Horváth István szőregi falkolaja, továbbá Nákó Sándor gróf szerbnagyszentmiklósi kerécszete van szabadforgalomra jogosítva.

Karátsonyi Kamilló gróf meghalt. Budapestről vesszük mély részvéttel a hírt, hogy Karátsonyi Kamilló gróf, főrendiházi tag, cs. és kir. kamarás tegnap délelőtt a fővárosban Irányi-utca 27. szám alatti lakásán meghalt. A gróf már hosszabb ideje betegeskedett s baja egyre súlyosbodott, míg végre tegnap megváltotta szenvedéseitől a halál. Az elhunyt fiatalon, 44 éves korában gyűrte le a betegség s halála ugy a fővárosban, mint itt Torontálban, ahol általános becsülés környezte, mély részvétet kelt. Karátsonyi Kamilló, néhai gróf Karátsonyi Guidónak legifjabb fia s 1863. január 31-én született. Az elhunyt örökös jogu tagja volt a főrendiháznak és mint ilyen a közgazdasági közlekedési és a naplóíró-bizottságban fejtett ki tevékeny munkát. Temetése február 14-ikén, pénteken délután 3 órakor lesz a krisztinavárosi palotából, ahonnan Bálakra szállítják s itt helyezik a családi sírboltban öröknyugalomra. Halála híre a vármegyeházára keltették a gyászlobogót.

Az idén leleplezendő Kossuth-szobrok. A szabadságharc hatvanadik évfordulóján az ideai esztendőben, mint értesítünk, a már meglévő Kossuth-szobrok száma, amely már is közel van az ötvenhez, hirtelen fog megszaporodni. Ezek között öt életnagyságu szobor lesz. Nagy ünnepek

között készült leleplezni március hó 15-én Pécs város közönsége a Hornai János készített álló szobrot. A leleplezésre Kossuth Ferencet is meghívták, de ő, tekintettel a kora tavaszi időjárásra és arra, hogy évek óta a ceglédiek körében tölti ezt a napot, nem fogadhatta el a meghívást. Így valószínű, hogy a pécsiek április végére halasztják a leleplezést. Nagy-Perkátá fehérmegyei község Kossuth mellszobrát, a melyet szintén Hornai készített, április 20-ikán, Husvét hétfőjén leleplezik le. Május hónap leleplezik le az ősz óta teljesen kész nagykarolyi álló szobrot, amelyet Kallós Ede készített. Junius hó közepén Torontál város ár helyén, a Pancsova melletti határszéli nagyközségben leleplezik le Kossuth Lajos remekül sikerült, életnagyságu szobrát; ezt Pásztor János tehetséges vásárhelyi szobrász készített. Szeptember hónap Rákospalota nagyközség állítja fel az első, fehérmárványból készült életnagyságu Kossuth-szobrot Barca Lajos fiatal szobrásztól. Végül leleplezésre kerül október hó folyamán Arad városában Margó Ede pályanyertes szoborműve, mellékalakokkal. Ezenkívül számszerűen még öt Kossuth Lajos-szobor van munkában különböző műtermekben, melyeknek leleplezése az 1909. évben várható.

A kultur-egyesület ülése. A torontárvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület mára hirdetett igazgatósági ülését holnap pénteken d. u. 4 órakor tartja meg a vármegyeháza alispáni kistermében.

A választókerületek új beosztása. A belügyminiszter az összes törvényhatóságokhoz rendeltetintézt, mely szoros összefüggésben van a küszöbön álló választási reformmal. A rendelkezés egy kimutatási lap van mellékelve, melynek minden rubrikáját a törvényhatóságoknak pontosan ki kell töltenie. Ebben a kimutatásban a törvényhatóságnak fel kell tüntetnie a kerület nevét, székhelyét, a terület nagyságát kilométerekben, a kerület lakosságának számát és a nagy- és kisközségek számát.

Sorozás Nagybecskereken. Nagybecskereken az idei sorozás április 21. és 22-én lesz. Sorozás alá összesen 373 hadköteles kerül. A sorozás polgári előkészt Mencer Lipótot küldték ki.

Adományok. A Torontálmegyei takarékos és hitelbank igazgatósága a főgimnáziumi diakonikus-egyesület céljaira szíves volt 50 koronát utalványozni, a Nagybecskereki Népbank részvénytársulat igazgatósága pedig ugyanazon célra 20 koronát adományozott. E nemeslelkű adományokért fogadják mindkét intézetek igazgatósága a főgimnáziumi igazgató hálás köszönetét.

A Torontálmegyei takarékos és hitelbank igazgatósága a helybeli kereskedelmi alkalmazottak szakegyleti tagjainak továbbképzése céljából létesítendő szakoktatás előmozdítására 50 koronát adományozott, mely nemes adományért ezen egyet vezetősége ezúton legbálsabb köszönetét fejezi ki.

A Torontálmegyei takarékos és hitelbank tekintetes igazgatósága a „Melegedő” céljaira 100 koronát, a helyben létesítendő „Ezredéves emlékszeretetház” tökéje növelésére 50 koronát és a helybeli református templom belső berendezései fedezésére 50 koronát adományozott, mely nemes adományokért legmélyebb hálás köszönetét nyilvánítja a jótékony intézetek és egyház nevében Szalay József, lelkész-elnök.

A Torontálmegyei takarékos és hitelbank nagydemű igazgatósága 50 koronát és a nagybecskereki Népbank nagydemű igazgatósága 20 koronát adományozott a „Keresztény nőegylet” céljaira, melyekért legmélyebb hálás köszönetét nyilvánítja az egylet nevében Szalay Józsefné, elnök.

A Torontálmegyei takarékos és hitelbank az idén is 100 koronát adományozott az állami elemi iskolák és ovodák szegénysorsu tanulóinak felsegélyezésére, mely nemeslelkű adományért ezúton mond hálás köszönetet az áll. iskolai gondnokság és ovodai felügyelő-bizottság elnöke.

A Torontálmegyei takarékos és hitelbank 50 koronát adományozott az „Iskolagyermekbarát” egyletnek. A nemeszívű adományt köszönettel nyugtatja az egylet elnöksége.

A Torontálmegyei takarékos és hitelbank, valamint a „Nagybecskereki közgazdasági bank” 50-50 korona adományért a helytűt fejezi ki hálás köszönetét a „Filarmonikus”-egylet elnöksége.

A Torontálmegyei takarékos és hitelbank 200 koronát, a „Nagybecskereki népbank részvénytársaság” 20 kor. adományt küldött a nagybecskereki „Jótékony nőegylet” céljaira, mely adományokért hálás köszönetet mond az elnökség.

Hangverseny Zsombolyán. Mint Zsombolyáról írják lapunknak, ott f. hó 8-án pompás sikerű hangverseny volt. A hangversenyen közreműködött Darabos Lajos, a Nagybecskereken is ismert pompás hangú hódmezővásárhelyi kántor, Maleczky Bianka a temesvári színház tagja, továbbá Arany János hegedűjátékkal és Kun Ferenc zongorajátékkal. Végül a kis Lakos

Vilmácska a 8 éves primadonna gyönyörködtette táncával és kupléival a közönséget, amely lelkesen tapsolt a közreműködőknek. A hangverseny tanc követte.

Az antalfalvai rablógylkosok halálra ítélték. Annak idején megirtuk, hogy a múlt év január havában Antalfalva község határában Matosics Lázár 86-ik gyalogezredbeli katona meggyilkolt s kirabolt egy öreg asszonyt. A rablógylkos katonát hamarosan elfogták és Szabadkára vitték. Az ottani hadbírószak, mint most jelentik, február 9-ikén ítélt a rablógylkos katona fölött és a legényt halálra ítélte.

Betörés egy takarékpénztárba. Mokriból jelentik, hogy folyó hó 9-én a déli órában az ottani takarékpénztárba ismeretlen tettesek betörést kíséreltek meg. A takarékpénztár helyiségnek udvar felőli ajtaját vésővel kifizették. A helyiségben két íróasztalt feltörték, az ott talált iratokat szétszórták, azután a Wertheim-szekrényt próbálták kifizetni, de nem sikerült. A betörők mindössze egyik íróasztalon hevert 12 fillért vitték magukkal.

Színház, művészet.

A vadkacsa.

— A Thália előadása. —

Ibsennek nálunk meglehetősen ismeretlen drámájával, „A vadkacsa” val bucsuzott el Nagybecskerekeltől tegnap este a Thália-társaság művészgárdája.

Ez az Ibsen-darab, amely a nagy norvégnek legutolsó munkái közül való, őszintén szólva, zavarba hozza az embert. Annnyira tobzódik benne az ibseni köd, hogy alig lehet látni tőle a valót, sőt a közönség nagyrésze egyáltalán nem képes megérteni. De nem is lehet róla tiszta ítéletet hozni, mert nem tudni, hogy az egyetlen magyar fordítás, amely nálunk színpadra hozta a Vadkacsát, képes-e megközelítőleg visszaadni Ibsennek ezt az alkotását. Nekünk úgy tetszik, hogy a fordítás meglehetősen hevenyészett és pongyola s a magyar fordító valószínűleg — még német fordítás után — maga sem volt tisztában a darab sok részletével.

Igy azután csupa köd, csupa szimbólum terjeng a közönség előtt s a norvég költő zsenije sokszor a neveltségesség veszedelmén határszélén bukácsol előtűnik.

A darab legtöbb alakja idegen nekünk, olyanok a milyeneket el sem tudunk képzelni. Persze Ibsen tudja alakjairól, hogy olyanok nincsenek, de ő mindig maga csinál magának olyan egyéniségeket, akiket legjobban használhat föl tétéleinek hirdetésére és bizonyítására.

Azt bizonyítja ebben a darabjában Ibsen, hogy nem szabad az emberektől elvenni az egyéniségüket kitöltő, életüket széppé tevő hazugságokat, mert ha ezeket elveszítik tőlük, szerencsétlenné tesszük őket. Szeriate a hazugságok az ember egyéniségének olyan szükséges kiegészítő részei, mint akár a keze, lába, vagy a feje, amelyek közül, ha valamelyik hiányzik, kész a baj. Ezt a tételét Ibsen egyik alakjával a Werle-fival bizonyítja, akinek Relling orvos szerint erkölcsi rohamai vannak s mindenhol megakarja dönteni a kegyes hazugságokat, de mindenütt baj, sőt szerencsétlenséget okoz vele. A Werle-fu egy a darebba mesterkéltén beállított vadkacsával példálózva azt mondja, hogy a hazugságokban élő emberek olyanok mint a megszézt vadkacsa, amely a vízbe bukik s a víz fenekén a moszatban keres menedéket, belefuródik s menekülés helyett odavész. Ő a hazugságokkal sebzett embereket az igazság megismerésével ki akarja szabadítani a moszataból, de sokkal nagyobb bajt okoz, mert szerencsétlenné teszi az élöket.

Arról lehet beszélni, hogy mennyire van ebben igaza Ibsennek, de ahogy azt ő bizonyítani akarja — bármit mondjanak is az Ibsen-imádók — azzal nem tud bennünket meggyőzni, mert fébolondoknak tetsző alakjainak nem hiszünk, kinevetjük őket s végül pedig bosszankodunk rajtuk. Ibsen tételét józan emberekkel, kevesebb köddel és szinbolummal könnyebben bizonyíthatná. De hát ez az ő saját külön módja s ezzel szemben hiábavaló az ellenvetés. Ugy kell venni, ahogy van s akinek nem tetszik, az hátat fordíthat Ibsennek, mint ahogy igen sokan teszik.

Hogy milyen nehéz ez a darab, azt bizonyítja a tegnapi előadás is, amelyben látni lehet

tett, hogy maguk az előadó színészek is legnagyobb részt tanácstalanul bukásoltak. Csak a darab realizabb alakjaiban nyújtottak sikerült alakítást. Ilyen volt például Hjalmar Hedvig szerepében Forgács Rózsi, aki gyönyörű művészettel rajzolta meg a 14 éves leánya alakját. A legteljesebb illúziót volt képes bennünk kelteni a igazán ő nyújtotta az egyetlen élvezetet a darabban.

Ugyancsak igen jó volt Báthory Gizella Gina szerepében. Pompásan játszotta ezt az egyszerű józan asszonyt s mindenjében élethű alakot állított előnk.

V. Bánóczy Dezső ma már csak küzdött a szerepében, amely különben sem neki való s nem igen tudta megértetni alakját a közönséggel. Így volt Tihanyi Géza is a Werle fiu-alkájával.

Kárpáthy Sándor alakítása már jobban sikerült. Igen találóan játszotta az öreg Ekdalt. Igazi vén gyerek volt. A többi szerepekben jó volt K. Balogh Vilma, Gellért Lajos.

A tegnapi előadást már csak gyér közönség nézte s mondhatni, hogy a legvegyesebb érzelmeikkel kísérte az előadást, amely egyébként mindenkit kifárasztott. Az előadóknek igyekezettük az azonban szívesen tapsolt a közönség, különösen pedig Forgács Rózsiak (8-3.)

Szlavianszkyék hangversenye.

A „Korona“-szállóda nagytermében tegnap este Dimitri Slaviánsky társasága tartott hangversenyt a nagyszámban megjelent zenekedvelő közönségnek. A pazar pompával, arany, ezüst és gyöngyhimmzéssel csillogó nehéz brokát-kostümek tömege, a 16. és 17. századbéli előkelő orosz népviselet hű utánzatai szemeink elé egy idegen messzi világot varázsoltak. A bevonulás ritka látványosságát mindenki meglepetéssel élvezte és csak azok a jelenlevők, akik a társaságot előző évekből ismerték, nélkülöztek valakit: Nadina Slaviánsky, ezt a ragyogó szépségű nőt, aki a társaság starja volt. A halál elragadta őt az elők sorából. Csak híres igazgyöngy és gyémánt ékszerét láthattuk viszont Margit leányának szép nyakán ragyogni. A Dimitri Slaviánsky által vezetett kar azonban tegnap is a legjobbat és legteljesebbet nyújtotta. A zenei fegyelmességek, a tengeremly basszusok és a lehelletszertű pianissimók bámolatba ejtettek mindenkit. Az előadott balladák, román, cök és egyházi dalok tomboló tetszvihart idéztek elő, mely az „Ei uhnem“ volgpartii híres dal percekig tartó kísérteties pianissimója után, tetőpontját érte el. A nem mindennapi zenei élvezet fél 11 órakor ért véget.

Esküdtszék.

Egy leányrablás következménye

Délvidéken hagyományos régi orosz szokás a leányrablás, melynek megszüntetésére dr. Leticz György temesvári gör. kelet szerb püspök az utóbbi időben is erőfeszítést tett, hogy az csak közvetve is, egy fiatal emberélet kioltására szolgálhatott okot.

A büntetettnek ez izben Kumán volt a színhelye.

1907. december 19-én történt ugyanis, hogy Blázsity László kumáni 43 éves lakos hajadon leányát Melencére megszőktették. A terbe tőszomszédjai, az Odzsity-testvérek is be voltak avatva. A leányrablást követő nap reggelén Blázsity a korcsmából hazajöve, Odzsity Pált és Odzsity Milivojt házuk kapuja alatt találva, azokat szemrehányásokkal és szidalmazásokkal elhalmozta, amiért leányának megszőktetését előtte elhallgatták.

A szóváltást csakhamar tettelesség követte, mire Blázsity az udvarába ugrott és kaszával visszatérve, azt oly erővel vágta a 17 éves Milivoj testébe, hogy a kasza nyeléről letört és a testében bennakadt, másnapra pedig sebébe belehalt. Odzsity Pál öcsését megvédelmezendő, vasvillával többször Blázsity fejére ütött, úgy hogy ez súlyosan megsérült.

Igy került aztán Blázsity László szándékos emberöléssel, Odzsity Pál pedig súlyos testisértéssel vádolva az esküdtszék elé, mely ma kezdte meg a büntügy két napra tervezett tárgyalását.

A mai tárgyaláson az esküdtszék következőkép alakult: Elnök Junker János, szavazó bírák Junga Aladár és Szilágy Lajos,

ügyész dr. Konyovics György, jegyző Gojnic N., védők dr. Fried Albert és dr. Robitsok. Rendes esküdtek: Milovancev Vászta, Fábrián József, Bauer György, Horváth János Csongrádi, Bach János, Spitzer Ignác, Krausz Samu, Turi Aotál, Szili Péter, Csuresin Jása, Pavlovics Tio, Bauman János. Pótesküdt: Zolnai Tamás.

A vádirat felolvasása után a vádlottak kihallgatása következett, akik mindketten bevallották tettüket. Ezután dr. Fialowszky Béla és dr. Magyar Károly törvénytörvényes orvosok terjesztették be szakvéleményüket, mely szerint Odzsity Milivoj sérülése feltétlenül halálos természetű volt.

Tíz pernyi szünet után a nagyszámban tanuk kihallgatása következett.

Ítélet csak holnap lesz.

§ Az spagylikos. Teschler Miklós és Frank József ügyében az esküdtbíróóság a tárgyalást csak tegnap késő este fejezte be. Az éjjeli órákban kihirdetett verdikt alapján a bíróság Teschler Miklóst mint felbujtó és Frank József mint tettest 6-6 évi fegyházra ítélte.

Farsangi naptár.

- Február 8. A vasuti munkások orsz. szövetsége nagybecskerekeli helyi csoportjának mulatsága.
- Február 8. Felső keresk. isk. hangversenye.
- Február 15. Jótékony négyzet álarcos bálja.
- Február 20. Hentesek táncvigalma.
- Február 22. Mulatság a Lloydban. (Wäscher-Mädl bál.)
- Február 29. Nyomdászok jur-estélye.
- Március 1. Köz- és magánisztriviselek mulatsága.
- Március 7. Az orsz. vasutas-szövetség nagybecskerekeli körületének táncestélye.

TAVIRATOK.

A király ajándéka.

Budapest, február 13. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, a király ma délelőtt kihallgatáson fogadta Wekerle Sándor miniszterelnököt, Szapáry Pál grófot és Jekelfalussy Zoltánt, mint a parkklub elnökségét. A küldöttek megköszönték a király részéről multkoriban a Parkklubnak adott arcképjajándékát.

A delegációk.

Budapest, február 13. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik: A magyar delegáció ma délelőtt ülést tartott, amelyen folytatta a közös hadügyi költségvetés tárgyalását. Az ülés megnyitása után a hadügyminiszter nevében Hoffmann Hugó altábornagy felelt a vita során elhangzott katonai természetű kifogásokra és megadta a kért fölvilágosításokat. Dél tájban áttértek a hadügyi költségvetés részletes vitájára, amely még folyik. Ezt követni fogja a tengerészeti költségvetés tárgyalása, majd pedig Bosznia és Hecegovina költségvetése kerül sorra. Ezzel a delegáció tárgysorozata kimerül s a tanácskozások valószínűleg szombaton véget érnek.

Apponyi Arad díszpolgára.

Budapest, február 13. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Aradról sürgönyzik, a város mai közgyűlésén Apponyi Albert gróf kultuszminisztert díszpolgárrá választotta.

A horvát bán Bécsben.

Budapest, február 13. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, Rauch Pál báró horvát bán ma reggel oda érkezett. A bán a délelőtti folyamán felkereste Wekerle Sándor miniszterelnököt, akivel huzamosabb ideig tanácskozott a horvátországi helyzetről. Holnap a bán kihallgatáson jelenik meg a királynál.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 13. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A képviselőház a delegációs szünet után febrár hó 20-ikán tartja első ülését. Ugy beszélnek, hogy néhány kisebb ügy elintézése után, nyomban előveszik a Házban a házszabályrevízió dolgát.

Millió betörés.

Budapest, február 13. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A troppai rendőrség ma táviratilag értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy a troppai Merkur-bankba, mult éjjel betörték s onnan több millió értékű értékpapirt, ékszer és azonkívül pénzt vittek el. A bank százezer korjutalmat tűzött ki annak, aki a rendőrséget nyomra vezet.

Nagy postarablás.

Budapest, február 13. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Varsóból sürgönyzik, a város közelében egy rablóbanda megtámadta a postakocsit. A rablók a postakocsit kísérő katonák közül ötöt megöltek, kettőt megsebesítettek s azután a postakocsiból tízezer rubelt elrabolva, elmenekültek.

Váltóhamisító kereskedő.

Budapest, február 13. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Klein József budapesti fakereskedő felesége nevére nagyobb összegű váltót hamisított s azután megszökött. A váltóhamisító kereskedőt most körözik.

Határidő-üzlet.

Budapest, február 13. (A nagybecskerekeli Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra 1908.)	23.86
Buza (októberre 1908.)	20.78
Rozs (áprilisra 1908.)	20.98
Rozs (októberre 1908.)	16.92
Zab (áprilisra 1908.)	16
Tengeri (májusra 1908.)	13.64

Dr. Brájfer Lajos távollétében a szerkesztésért felelős Somfai János.

89. Bvk. 1908. sz.

177-1.1

Árverési hirdetmény.

Alólirott kir. bir. végrehajtó által közhírré tétetik, miszerint a tek. nagybecskerekeli kir. jár. bir. 1908. évi jan. hó 14-ik napján kelt Sp. II. 1032/07. sz. végzésével megkeresett nagybecskerekeli kir. jár. bir. 1908. évi jan. hó 14-ik napján V. 113. szám alatt kelt végzése folytán dr. Végh Lajos nagybecskerekeli ügyvéd által képviselt Niházy Géza nagybecskerekeli lakos felperes részére Zimmerer Viktor nagybecskerekeli lakosoknál 183 kor. 40 fill. és jár. iránt, kielég. végrehajtás útján 1908. évi jan. hó 15-ik napján Nagybecskereken le- és felül foglalt 910 kor.-ra becsült butorokból álló ingók Nagybecskereken alperes lakásán (Tomasováci-u.) birói árverésen készpénzfizetése mellett leendő eladatása 1908. évi febr. hó 24-ik napjának d. e. 9 órájára tüzetett ki, az 1908. évi V. 103/2. sz. a. k. l. végzése alapján az árverés elrendeltetvén, annak az alap, illetve felül foglaltatök követelése erejéig is, 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében, amennyiben törvényes zálogjogot nyertek volna, meg fog tartatni.

Együttal felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelésé megelőző kielégítéshez jogot tartanak, de az, ha részükre a foglalás korábban eszközöltetett, a végrehajtási iratokból ki nem tűnik, úgy az esetben is, ha elsőbbségük bérleti vagy haszonbérleti viszonyon alapszik és ezen törvényes zálogjoguk a végrehajtási jegyzőkönyvben meg van ugyan említve, azonban a követelés összege ugyanott kitüntetve nincsen, miszerint az 1881. évi LX. t. c. 111. §-ához képest elsőbbségüket az árverés megkezdéséig alólirhoz egy példányban írásban adják be, avagy szóval jelentsék be annak is inkább, minthogy későbbben bejelentett elsőbbségek végrehajtató kielégítését nem gátolva, igénylők a vételár fölőslégére fognak utasítatni.

Nagybecskerek, 1908. évi jan. hó 8 dik napján.

Kiss,
kir. bir. végrehajtó

518/1908. sz.

179-3.1

Pályázati hirdetés.

Torontálmegye csenei járáshoz tartozó és lemondás folytán megüresedett billéi községi állatorvosi állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni kívánják, hogy az 1883: I. t. c. és az 1888: VII. t. c. értelmében felszerelt pályázati kérvényüket f. évi március hó 10-éig hivatalomhoz adják be.

Javadalmazás: Billéd község részéről havi előleges részletekben fizetendő évi 700 kor., a szabályrendeletileg megállapított látogatási díjak és husszemle utáni jövedelem.

Megjegyzem, hogy Billéd községében számos sertéshizláló van, kik évenként mintegy 120 vagon élő állatot szállítanak el Billéd vasuti állomásáról, mely szállítások a megválasztandó állatorvosnak vasuti szakértővé leendő kinevezetése esetén jelentékeny jövedelmet hajthatnak, ugyszinten a zágrábi érsekségnek billéi javadalmán leendő alkalmaztatása esetén megfelelő díjazásban részesíttetik.

A választás határnapját később fogom kitűzni.

Csene, 1908. évi február hó 12.

Sztojánovich, tb. főszolgabíró.

HIRDETÉSEK

FELVÉTELEK A

„TORONTÁL”

KIADÓHIVATALÁBAN.

Teljesen elkülönített butorozott garçonlakás

villanyvilágítással kiadó.

Deák Ferenc-utca 7.

27-x.26

MUSCHONG-BUZIASFÜRDŐ SZÉNSAV-MŰVEK SZÉNSAVAT a világhírű buziásfürdői szénsavforrásokból szódavizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipari célokra mesterségesen előállított, kevésbé kiadós szénsavval. Megbízható, szigoruan lelkismeretes kiszolgálás! BUZIASFÜRDŐI ASVANY- ES GYOGYVIZEK 1/1 és 1/2 literes üvegekben. Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utol nem ért gyógyhatás. Elsőrendű asztali víz! Felvilágítással készségesen szolgál Muschong-buziásfürdői szénsavművek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdő. Sürgőzsim: Muschong. Buziásfürdő. Interurban telefon 18. szám. Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

Szeged-nagykikinda-nagybecskerek egyesült h. é. vasut.

Érvényes: 1907. évi október hó 1-étől.

Table with train schedules for Szeged-Karlova-Nagybecskerek and Nagyikinda-Karlova. Columns include 'Oda' (Departure) and 'Vissza' (Return) with specific train numbers and times.

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál Nagybecskereken.